

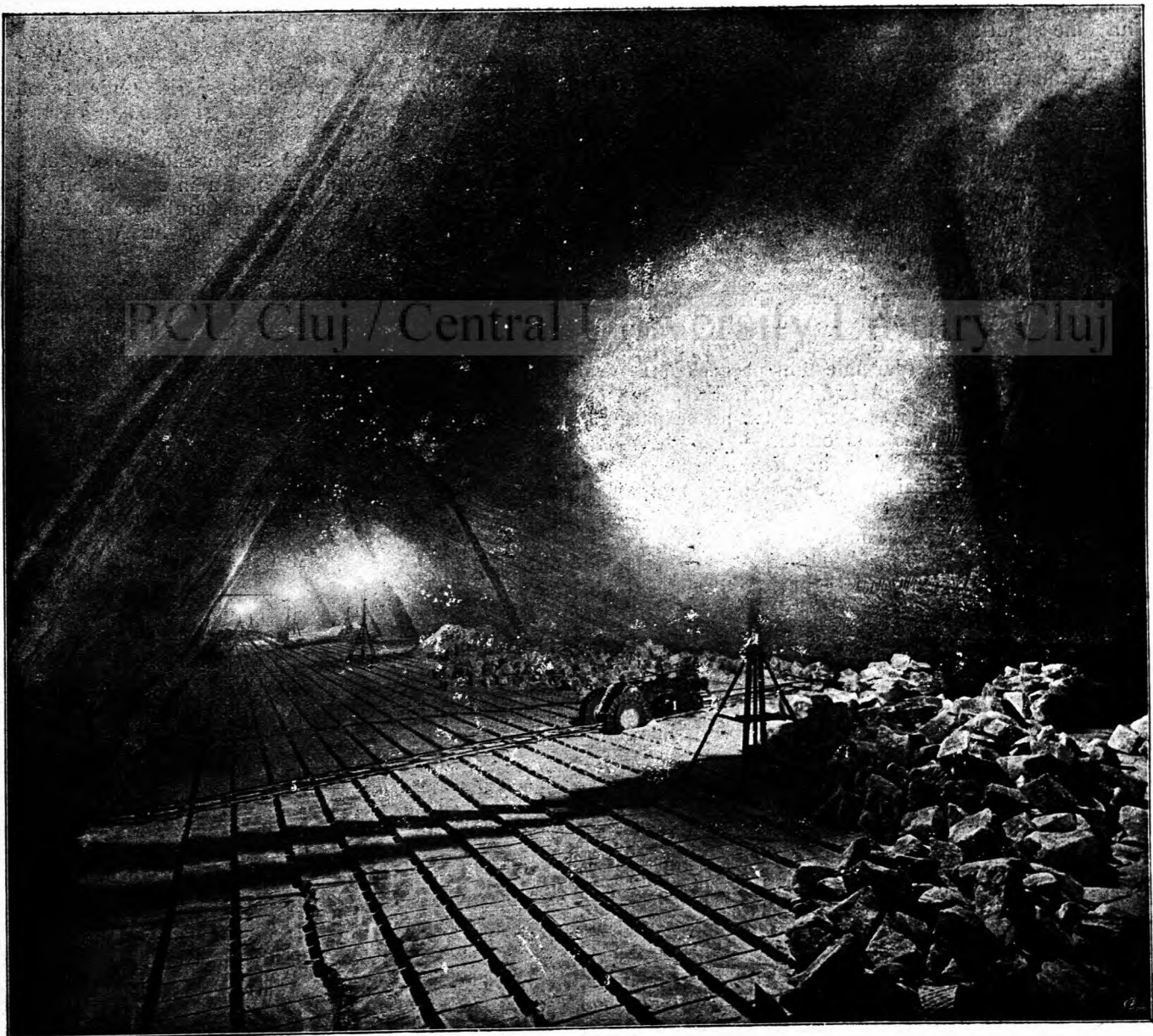
ORADEA-MARE (N. VÁRAD)
23 aprilie st v
5 maiu st. n.

Ese in fiecare duminică
Redacțiunea:
Strada principală 375 a.

Nr. 17.

ANUL XXXI.
1895.

Prețul pe un an 10 fl.
Pe 1/2 de an 5 fl.
Pe 1/4 de an 2 fl. 70 cr.
Pentru România pe an 25 lei

SALINELE DE LA SLĂNIC (JUDEȚUL PRAHOVA) ROMÂNIA.

1. Mașina de tăiat transversal. — 2. Lampă electrică. 3. Gradeni longitudinali. — 4. Văgașe transversale. 5. Calea mașinei transversale.

Contrast.

— Fragment dintr'un roman, de sub presă. —

III

Duminecă o s'avem o vizită, Mărioră.

— Da! Cine ne vine? . . .

— Un prieten din copilărie. O să vie cu fe-tele și cu un băiat, care și-a terminat acum stu- diul. A! nu-ți poți face idee cât de mult îți eu la Gogu! Uite, par că ar fi copilul meu, așa-l iubesc.

— Nu mi-ai spus nici-odată nimic de familia acésta.

— Din cauză că n'a fost în țără.

— Dar unde?

— La Paris, unde și-a complectat copiii studiile.

Eri m'am întâlnit cu Arghiropol pe Calea Victoriei în București, în fața Teatrului Național. Nu mai putea de bucurie când m'a vădută, m'a poftit la densusul de am luat măsă, și din vorbă în vorbă i-am spus că m'am însurat, și că am luat un grenadir de femeie. I-a părut și lui bine și mi-a promis că duminecă vine aci la noi la moșie ca să petrecă câteva zile.

— Îmi voi da tôte silințele ca să remăe încântați de noi și de gospodăria noastră.

— Fôrte bine. Va să dîcă nu-ți pare reu că i-am invitat?

— A! . . . ce idee! . . . Tu știi fôrte bine că tot ce faci e bine făcut.

— Asta o dîci ca să nu me superi.

— Ba ȃeu nu!

— Ei, lasă, glumesc eu așa.

O privi indelete, după aceea îi luă mâna și o aședă lângă densusul, mângăindu-i frumosul ei pěr bălai. Tot contemplând-o așa, îi dîse cam transportat:

— Nu știu de ce, dar mie îmi pare că fără tine scumpă Mărioră, eu n'aș mai pute trăi. Uite, când te am așa de aprôpe de mine, par că tot mi se pare că tu ai să me părăsești odată și odată. — Ce vrei? sînt nebun, decă poftesci, dar tēma acésta me muncește de mult. Prea ești frumoasă și prea se indreptēză mulți ochi spre tine când mergem în oraș. Știu bine că îți la scumpul teu soț, după cum îmi dîci tu, dar asta nu-mi gonește frica.

Mărioră îi luă mâna și căută s'o încăldēscă pe obrazii ei trandafirii.

— Cređi tu drăguță că eu aș mai iubi pe un al- tul așa, cum te iubesc pe tine?

— Și cum me iubești? la să vedem.

Aci Mărioră remase pe gânduri; nu putea să-i răspundă, căci nici ea nu șcîea bine cum îl iubiă pe acel om care eră așa de bun cu dēnsa, aprôpe chiar ca un părinte. Să dîcă că-l iubiă ca pe soțul ei, nu mergea; ca pe un frate, iar nu . . . Dar atunci cum îl iubiă? Ca pe un bărbat? Dar ea, în nevinovăția ei nu șcîea încă cum se iubește un bărbat, și acésta veniă de acolo, că inima ei nu se pronunțase. Când își sărutau buzele, se roșiau amēndoi! De ce? Așa că nici dēnsa nu putea să spue cu precizie cum, și ce fel îl iubiă. Avea pentru soțul ei, mai mult o stimă, ameste- cată cu recunoșcință și simpatie, pe care dēnșii o luau drept amor, dar se înșelau amēndoi. — Și pentru că zăboviă prea mult în respuns, Nicotescu o întrebă iar.

— Ei bine, Mărioră? nu-mi spui cum me iubești?

— Ba da . . . da . . . Te iubesc . . . uite . . . pentru că . . . pentru că te iubesc. Și decă m'ai întrebă mai

mult, n'aș mai fi în stare să-ți mai răspund . . . Ba da: ți-aș mai spune că te iubesc pentru că ești cât se pôte de bun cu mine, faci ori ce dîci și nu te superi nici-odată când fac, séu spun vr'o prostie . . . Mai vrei ceva?

— Nu, nimic!

Sērmanul Nicotescu, fără să vrea, o 'nșelă când îi spunea că n'ar mai voi nimic. Da, se 'nșelege, ar fi vrut să mai fie odată tiner. Cât n'ar fi dat de mult, s'aibă și el un copilaș care când l'ar luă în brațe, să se jôce cu mustățile lui încărunțite.

Trecuse deja trei luni și nici o speranță Lacră- mile ce-i veniau nechemate, în momentele când ședea mai aprôpe de femeia lui, erau rezultatul disperării.

— La ce te gândești?

Nicotescu tresări.

— Voiam să-ți pregătesc o surprisă.

— Da? Și cam ce fel de surprisă?

— Lasă că ai să veđi mai târđiu.

În acel moment sună cineva clopoțelul de la pörtă. Se sculă repede, și trimise servitôrea să vedă cine sună. Acésta se întorse după puțin timp, urmată de un domn tiner.

— A! Gogule! Tu ai fost? . . . Ce? singur ai venit?

— Da!

Se imbrățișară în capētul scării, unde Nicotescu se dusese să vedă cine-i veniă și după aceea trecură la Măriora în salon.

— Dragă, dă-mi voe să-ți presint pe copilul meu, adecă, când dîci copilul meu, nu înșeleg că eu îi sînt tată, dar unde a crescut mai mult pe brațele mele, m'am obișnuit a-i dîce așa. E fiul lui Arghiropol. — Dragă Gogule, soția mea.

Gogu se duse fôrte respectuos la Măriora și-i să- rută mâna, după acésta ceremonie se aședară jos. — Nicotescu întrebă pe tiner:

— Ce vânt, Gogule?

— Mai întei îmi eră dor să te ved, și al doilea, am venit să-ți spui că tata și-a schimbat gândul.

— Cum? Nu vré să mai vie la noi?

— N'am vrut să dîci asta, dar el mi-a spus că are să vie poimăne, de aceea m'a și trimes ca să te înșciințez.

— A! Bravo! Atât mai bine! Asta ne face mai multă plăcere! . . . Ano, ia veđi de ingrișce de niște dulcețe, și s'aduci apă prospētă din pivniță. Ei, ce mai face Arghiropol? . . . Fetele sînt bine?

— O! să le veđi, nici nu le mai cunoști!

— Ce spui? . . . Mititelele neichi! . . .

— Daa! s'au făcut mai frumoșe! Au mai crescut! Și acuma, de, sînt domnișôre! . . .

— Lipsiți de mult din țără, dle Arghiripol? întrebă Măriora.

— Am plecat odată cu tata și cu fetele, dnă; sînt tocmai trei ani de atunci.

— Nu me 'ndoesc că ați fi petrecut de minune pe-acolo.

— Nu atât cât ve inchipuiți, căci am fost mai mult ocupat cu studiul.

— Va să dîcă Gogule, ești licențiat?

— O da! Și încă printre cei dintei.

— Bravo! copilul meu! . . . Ei acum ce dîci? Vorbim eu vr'un ministru ca să te numescă în magistratură?

— Nu încă, nene Mărian, lasă să mai trecă puțin; vreau să fac mai întei nițică practică și pe urmă. Am destul timp, slavă Domnului.

— Bine! . . . Atunci, am să-ți dau să-mi aperi procesele mele.

— Dar decă le voi pierde?

— Nu va fi nimic. Și afară de asta, n'am așa procese pentru cine știe ce sume mari. Ea acolo, căteva mii de franci.

— Ei, așa mai merge.

Mărióra în tot timpul acestei conversații, s'a uitat cu multe rënduri la tinerul ce-i stetea înainte. Lucru ciudat pentru dënşa, căci de și nu voiá să se uite așa de mult la el, dar privirea i se îndreptá în spre partea aceea. Decă Gogul o surprindea, ea se roșiá puțin și întorcea capul. Ceva neobičnuit se petrecea atunci și simțiá o infierbințelá în sânge și o pulsație mai repede. Aceea ce simțiá, erá neobičnuit, și nu-și putea dedea compt cam ce erá. — De sigur, ea mai vëduse tineri, dar nici unul nu avusese o astfel de inriurire asupra ei. O luminá se făcú atunci în spiritul ei și din instinct, cuvântul amor îi veni pe buze. Da, erá amor aceea ce simțiá, un amor sfânt care încáldește inima și face fericitá ființa; unul din acele amoruri inocente, care se vëd fôrte rar acum, dar care au existat odatá. Decă Nicotescu ar fi întrebat-o acum, cum îl iubiá pe acel tiner, n'ar mai fi stat mult la gânduri, căci șciea.

Bárbatul seu, în acel moment, fuse chemat afará de servitóre, fiind că venise mai mulți țérani cu bucate.

— Stați puțin, cá me 'ntorc acuși.

Gogu și Mărióra remaserá dar singuri. Se privirá, fără să găsescá, pentru un moment nici unul subiect de vorbá. Să nu-și inchipue cineva cá intimidarea le veniá la amândoi din aceeaș causá; nu, Mărióra avea ca argument lupta láuntricá, și emoțiunea ce-i cuprinsese tótá ființa. Gogu, jena.

Acest tiner, care se devotase învățatúrei, nu avusese încă timp să mai cunoscá și altceva decát cartea. Lucru rar în diua de aci, când cea mai mare parte din tineri sânt corupți, încă din cea mai fragedá vërstá.

Asá dar Gogu erá o excepție. Așa de rar se mai găsese astfel de copii, cá mulți vor dice cá pe acésta excepție am fabricat-o eu numai pentru gustul de a avé un erou de roman. Cam tot acelaș lucru are să-l dicá și despre Mărióra. Eu inse márturisese cá persoanele acestei istorisiri, sânt luate din viețá, cá tráese încă și cá nimic din ce spui aci nu este invenție séu esagerare. Tot ce am făcut inse, a fost să schimb numele, altceva nimic.

(Urmézá în volumul care va eși în véra acésta.)

GR. MÁRUNȚEANU.

Cugetări.

Vremea, nu judecata, pune capét dragostei.

*

Omul cu spirit, care vorbește de amor, e un om amoresat

*

Iubirea nu dispáre prin absență, ci prin presentá. Ce vëdi mereu, nu mai are atracție.

*

Amorul se aseméná cu anul. Primávéra e cel mai frumos anotimp.

*

Prostul nu face ceea ce spune, iar înțeleptul nu spune ceea ce face.

*

Politeța e masca ipocrisei.

Fățarnicii!

Fud vorbindu-se adese prin scrieri și prin adunări, Cá noi stricám lumea acésta prin pesimistele oftări, Cá nu mai credem în nimica, și nu mai șcim sperá nimic, Cá ne uitám prin ochilare și cá avem un suflet mic — Fățarnici! ve cunosc povestea, cá lumea dórá-i rea demult Și vițiul cu virtutea 'n vrajbá se hártuesc de la 'nceput. Și pretutindeni e o luptá între cei buni și 'ntre cei rei Și preteratá e virtutea și preferiți niște mișei; Eșiți din pufuri de salóne, fuduli și cu un cap ușor. Luat-ați binele 'n aréndá prin lingușiri și prin favor — Și-ați vré să 'năbușiți suspinul, să nu se-audá nici un vai. Când iad faceți altora traiul și voue v'ați făcut un rai.

Noi visători de altá viețá, de altá lume, de-alte legi! Noi, ce timbrám pe făcătorii preamultelor fărádelegi — Ne diceți pesimiști, ne diceți cá-avem în noi un suflet mic. Pe când noi credem cređul nostru, și voi nu credeți în nimic;

Da! mórtá e credința nóstrá, faptele vóstre dovedesc. Vorbiți de sfánta umilință — fuduli pe strade ve záresc, Numiți deșertáciune viețá și tóte-a ei deșertáciuni, Voi le sorbiți cu lacomie, fugiți după ele nebuni, Și-aducénd legi pentru mulțime ca voi să le călcați întei Sătui de rele combátute dormiți pe-a lenii căpétéi, Și viețá vóstrá-i o minciuná, cu ce-ți probá voi c'ați tráit Când lumea vóstrá 'ntregú-i mórtá și falsá cá o-ați otrávit?

Noi visători descriem numai o lume ce-ați creat-o voi. Și-ați așternut covóre mándre prin ulițele cu nevoi, Pátrundem numai cu vederea prin pánza desá ce-ați țesut Și spunem reul cel aievea, cá ne 'nfiórá ce-am veđut...

Esemple puneți-ve lumii prin jertfá și abnegațiune.

Uriți păcatul și desfrául și ori și ce deșertáciune, Fugiți de sgomotul vieții, inchideți-ve 'ntre päreți, Rugați-ve pentru nemernici, tuturor tóte ve faceți — Omoriți patimile vóstre și indoelile din voi, Porniți pe cáile virtuții și atunci ve vom urmá și noi...

Lásáți-me inse pe mine un visátor și un pesimist, Cá să me rog pentru fățarnici lângá piciórele lui Christ.

V. B. MUNTENESCU.

Șcóla cu noroc.

(Novelá din popor.)

(Urmare.)

Rostind el cuvintele acestea eșite din inima-i sdrobitá, de jelea ce-l cuprinsese, pune mána pe améndoi și dice: Tatál nostru carele ești în ceruri, pánea nóstrá cea de tóte gurele, dá-le-o astáđi și totdaurá copiilor mei și tuturor ómenilor de la mic până la mare, amin...

Bucurel se duce dimpreună cu Lina și sárutá mána Sevastiței, lui moș Cailean și pe rënd la toți de prin pregiurul mesei...

Lina după aceea trecú în altá odaie. Ea nu șciea ce-i cu dënşa, fața, urechile îi ardeau ca focul. Míntea îi sta locului...

— Is a lui — îngána ea — și mai mult nu putú grái...

— Ei și ce zestre capétá copila — întrebá Casian dánd páharul la mána vornicului.

— Capétá casa asta după mórtea nóstrá — dice moș Cailean — iará indatá după nuntá șapte fálci sé-

mênate ori cu grâu ori cu sêcară ori cu păpușoiu, doue fălci de barabule, o falcă de orz, trei vaci cu lapte, o sută treispredece oi, patru părechi de boi, doue de jun-cani câte de doi ani, patru sute de lei bani gata și zestrea din casă... și 'n urmă binecuvântarea noastră părintescă... vai... vai... tinerica mea gospodină, tinerica mea!... cum e și lumea asta!...

— Mulți ani! să trăescă — strigă Cocor păharul in sănătatea tinerilor logodiți...

— Să trăescă cei ce i-au crescut — i dă Buculei — știu că au copii buni!

— Da ôre banii ceia cum au să fie? — întrebă Uță pe moș Cailean, făcând din ochi la ceilalți — de cei vechi ori de cei noi... corône cum s'ar dice?

— Ce vorbă; noui, cum or eși de la împêratul — răspunde el.

— Să trăescă Lina și Bucurel, apoi socrîi cei mari să trăim și noi cu dênșii — strigă din nou Uță — să fim cu toții sănătoși, voioși, ca să putem petrece nunta cu bine, in chiuite și in cântări...

Dicând el acestea, da ușele numai ce veđi! că se deschid ș-o drôie de scripcari intră inăuntru cântând: ڍinga, ڍinga, ڍinga da, ڍinga, ڍinga, ڍinga da, dă, dă, dă, da, da, da, na, na, na...

Toți se uită cu ochi mari.

— Da asta ce-i — diceau toți care dincotro simțindu-se ca duși in alta lume — mēi, mē—i... asta nu-i alta decât trēba lui Uță... el le șci tocmi așă de bine...

Uță ride de nu mai pôte...

— Cântați bre, cântați, dați-i să mērgă colbul, am să intind amuș o horă de cele mari, șcii côlea! moldovenescă nu ceva! am să joc, de-am s'asud nu alta, că doră odată-i nuntă... hai, mânați bre inainte, ai Paraschivă! ڍi...

Paraschivă — de se chiamă așă, Dumneđu șcie — eră un scripcar de frunte, cântă peste sêptemână, iar mai ales dumineca și multă lume se stringea pe lângă dênșul să-l asculte, el avea pe lângă dênșul de obicei încă cinci; câte-odată până la doispre-đece hangari. De astă dată eră el lângă ușe la o mēsă cam la intuneric și incepù a da din scripca veche, moștenită de la strămoșul lui. Degetele îi umblau cum e prisnelul printre strune...

— Hai, moșnegi și istealalți — strigă Uță — intindeți hora și bateți-o voiniceșce, c'asă jocă tinerii...

— Bravo, Uță — dise ridënd Buculei — ڍi Paraschivă! ڍi de dor...

— ڍi, — mai strigă și Ovanis, intărtându-se la joc — am să joc cu foc, mânați bre inainte...

Așă o mânau ei inainte; vorbiau, țopăiau, beau și șuguiau...

— Crapă, soro opincuță — mai strigă și Bocaneț — să huiescă adânc pământul, că dorul lui Bucurel s'a implinit... na, Paraschivă, doue corône, ڍi inainte...

Toți îi dau câte doue, trei și patru corône... și el cântă dus, cu zimbet pe buze...

— Ian dă, Paraschivă! o doină mai nouă rēsărită in munții noștri — dice Casian de la vreme — șcii vr'o una bine... ian s'auđim...

— S'auđim, s'auđim...

Cu privire perđută in zarele luminilor, Paraschivă cu tovarșii sei incepù doina. Nici nu știu cum și in ce fel o incepù. Deo-dată se ridică la dēl și se coboră la vale un cânt duios și adânc pētrundētor, ale cărui sunete nespuse de dulci se sfērșiau făcând pe toți să

suspine plini de jele. Acēsta inse nu ținù. Ei incepură din nou a se veseli.

Ômenii când se petrec, când șuguesc și rid, nu mai simțesc rēvêrsatul ڍilei, numai ce se trezesc cu diminēța 'n prag și par că le pare reu, că nóptea a trecut așă de iute... ar voi să se mai incēpă tôte din cap...

— Mē... i! da iute a mai trecut și nóptea asta — dice Bocaneț, epitropul, eșind pe pörtă — iacă că rēsare și sôrele.

— Rēsare da — i dă Buimăcilă, uitându-se cu gura căscată spre rēsărit.

— Inchide gura mēi! — face Uță.

— Ha... a... a!... să inchid?... bine, iacă o inchid...

Gura și inima! ele nu tăinuesc nimică, is intoc-mite astfel, incât voesc mai totdauna să dee tôte pe față. Vestea despre ceva mare și neobicinuit, despre lucruri ce nu se intēplă in tôte ڍilele, se lățeșce iute ca vântul. Nici nu șcii cum și când și numai te miri, că șcie o parte ori alta, ba și intreg satul. Așă-i lumea: vorbitore.

In nóptea logodnii, Lina nu se mai pusese la culcat. Atât Sevastița, cât și ea cătau totuna de trēba ôșpeților. Abiă cam departe după među-noptii se așe-đase o țiră la odihnă, dară adôrme și dôrme dusă, intrând tot mai adânc in lumea viselor. I se părea că vede pe Bucurel stând lângă dênșă și rugând-o să mērgă după dênșul.

— Nu pot — par că-i dicea ea — nu, nici de fel, nu că nu mi-ai fi drag, da: imi ești, dară nu vreu să me mărit, nu vreu să-mi fie nime mai mare; mai bine mi-i singură.

Auđind el cuvintele acestea, cum sta lângă dênșă, se plēcă — așă i se părù ei — și-i sărută grumazul rotund și alb și fruntea, lăsând lacrimi pe fața ei, ce o frigeau. Atunci par că ochii ei se deschiseră dându-se genele in sus și doue rađe strălucitóre din ei se deschiseră asupra lui Ea-i ingână: așteptă până dimi-nēță... ț-o-i spune după aceea... a fi bine... nu te supēră, că n'ai pentru ce... imi ești drag... intind mâna... cuprinde-me... ia-me in brațe... is a ta...

El intinde mâna, o ia pe după grumaz ș-o stringe așă de tare, incât ea trebui să strige, să-i impingă...

Supēră de acēsta, el ia pālăria, face vr'o câțiva pași spre ușă, dă să iēsă, dar se opreșce: Mergi după mine Lino! — o mai intrēbă cu duioșie, indreptându-se la dênșă — spune-mi ca să știu... iacă te las... imi iau lumea 'n cap, me duc unde m'or duce ochii... îi da sēmă de mine...

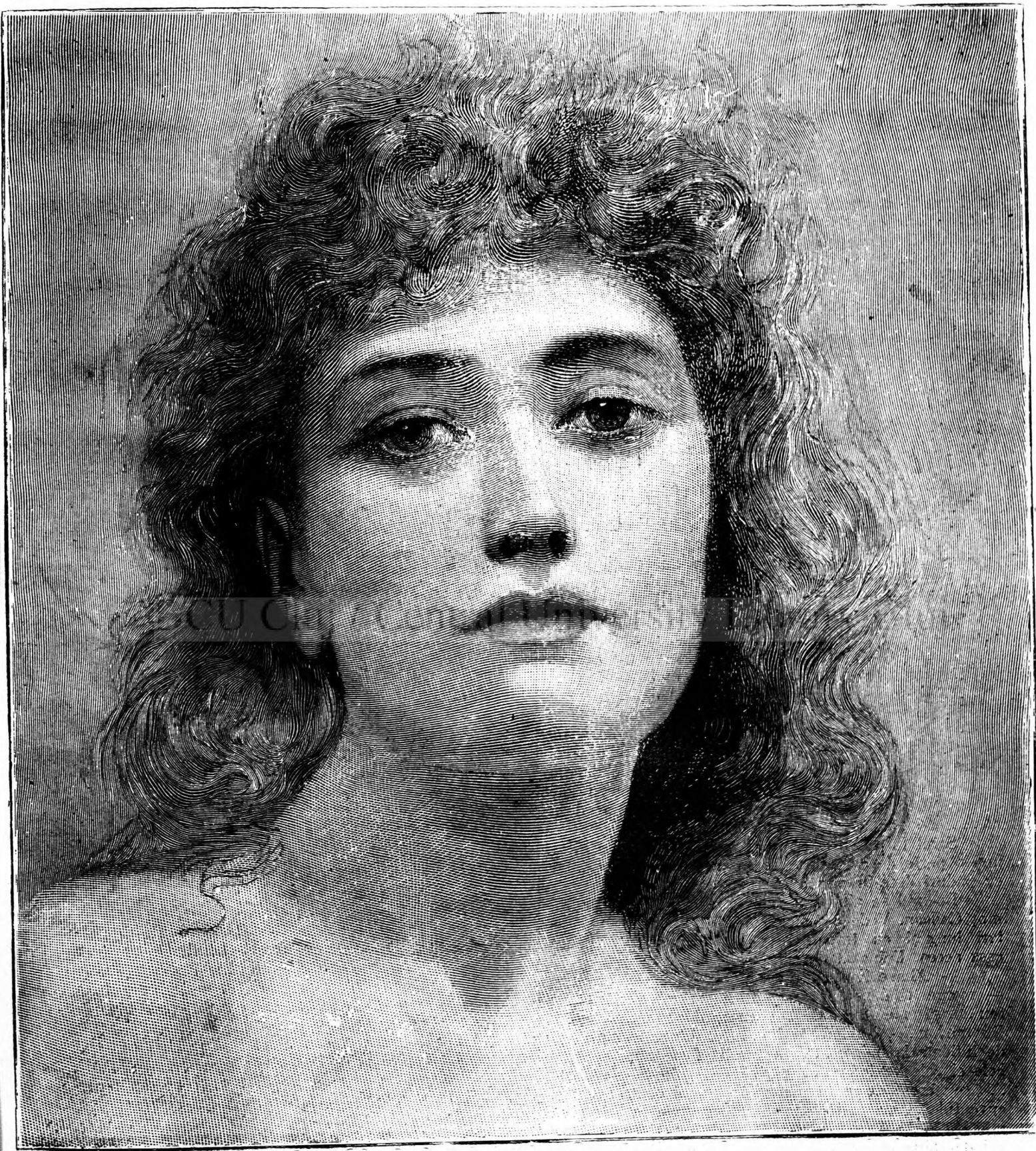
El face un picior peste prag să mērgă.

— Stăi — dice ea aprôpe stinsă de durere — nu te duce, vină inapoi... mergi dincolo in ceealaltă odaie, caută pe mama; ea ț-a spune mai bine tot...

El merge și o gășeșce pe Sevastița. Ea nu eră singură, cu dênșă eră și moș Cailean. Bucurel stă inaintea lor cu obrazii aprinși, le sărută mâna, dară nu grăeșce nimică, par că-i eră legată limba.

Ei îi făcură din cap, ca și când ar dice: șcim gândurile tale, du-te la Lina să-ți deie cuvântul, c'a fi a ta...

Lina se uită prin casă, nu știu cum spēriată. Ză-reșce pe Bucurel eșind pe ușă afară, părăsind-o fără ca să se mai uite îndērēt...

Z o e.

— Vai! óre ce-i acésta — i dá ea plângénd cu suspinuri grele — vai... vai... vai... á... á... á...

— Da ce-i, tu Lină! — intrébă Sevastița punénd mâna pe ea — ce oftezi așa greu?

— Nu-i nimicá — díce ea, trezindu-se palidá ca céra, chinuitá de visuri grele, sgduitá in sufletul și in firea ei.

— Da ce ți-i, ce făceai prin somn: á... á... á... ce-ți erá?...

— Nimicá...

In vr'o câteva săptămáni avea să fie nunta și încă nuntá ca aceea, ca să se ducá vestea peste șapte hotare. Lina erá statornicá. Ea se ținea și mai departe de cuvént, măcar că alții căutau s'o smomescá. Sânt ómeni in lume, pe cari greu ti poți cunoșce, ce-s ei și cari le sânt gândurile. Í veți cá rid, cá-ți vorbese frumos in față, cá-ți dorese bine și numai bine! Ai crede cá ți-s prieteni decând lumea. Dará vorbele lor is numai la părere dulci. Ei cautá cu ele să te scótá din minte, să le spui ce ai pe cuget, pe inimá, ce simțesci in suflet, ca astfel după aceea să te rușineze inaintea altora, să-ți mânánce cinstea și norocul, să te facá de ris și de batjocurá inaintea lumii. Dará dreptatea și adevérul strălucese ca lumina și lumina ea alungá intunericul. Ómenii deschiși la cap, cu pricepere, ei cunosc lupii cu pérul schimbat, pisma, ura, gurele rele.

Așá niște ómeni rei, de cei cu vorbá dulce, erau și frații lui Cailean.

Așá erau Zoe și Nuța, surorile lui, iar mai ales Mandachi, dascálul din satul de peste péríu. Mulți ii spuneau „Gurá spartá“, fiind cá ea erá fără dinți, pustie.

Bucurel șcidea cá ei is așá, dar se făcea cá nu-i pasá, nici nu le spunea cândva ceva. Í cunoșcea pe ochi, cá erau schimosiți de reutate. Din pricina acésta se feria cât putea de dênșii. Nu voiá să ațite ura și mai tare, fiind cá cu cât mai multe lemne pui pe foc, cu atât mai mare-i para, cu atât mai mult fum.

Ochii nu le stau bine in cap — i da el in mintea lui adese-ori, suspinând — dará, dá, n'am ce face; nourii intunecoși trec mânáți de vânt. Și eu tráesc sub sóre, m'a ajunge și pe mine cáldura sa, numai acel „Gurá spartá“ și „Babá clónță“ — cum îi díce ómenii — de n'ar trece cu pluta peste apă incóce, atunci tóte ar mai fi, cum biéta ar mai fi, póte mai bine, dará dá... ce-i pot face, nu-i pot opri...

Satul lui Bucurel erá aședat pe un șes mare. Numai o parte de case se intindea pe un dél lung și lat cu păduri dese in partea cea mai de sus.

Bucurel se uitá din vale spre casa din dél a lui moș Cailean. Vede o femeie subțirică, uscățică cu pieptari lung și cu tulpan negru pe cap mergénd spre casa aceea. Erá cam de cátrá sérá.

— Aha, e Zoe, mátușica Linei — díce el turburat — merge la dênșa, să me strice, să me vorbescá de reu... să me facá de batjocurá, dará dá... bun îi Dumnețeu... i-a luá graiul... ea Lina: ea nu-i așa de hitióná la minte... nu s'a lăsá smomitá de vorbele ei cele veninóse... părintii ei is ómeni de cinste... se feresc de gura ómenilor ș-apoi ei mi-o dat și cuvéntul... acesta-i lucru mare, cine vie să șciece și să ințelégá... a intrat in casá... de-amú i-amú!... e vai de stéua mea... s'a apucat iará de capul meu... și nu șciu ce are ea cu mine... nu-mi pot nici decum inchipuí...

(Va urmá.)

I. V. PAȘCAN.

Sonete.

I

Frumósá-se florile și 'ncántátóre
Și de parfum seducátor sânt pline,
Când primávéra țilele-s senine,
Iar câmpul e scáldat in foc de sóre.

Dar vântul tórnei plin de vijelie
Le scuturá pe rénd... le veștețeșce,
Natura pare cá imbêtráneșce:
Remáne tristá mutá și pustie!

In primávéra vieții, in iunie,
In inimá sânt multe flori frumoșe,
Seducátóre, de parfumuri pline...

Dar vai! Când tómná vieții tristá, vine,
Le scuturá cu mâna sa ghețósá,
Iar inima o lasá ca pustie.

II

Lovesc a mării valuri cu mánie
In stánca 'naltá négrá de pe maluri,
Nu-i pasá inse ei nimic de valuri,
Ci par cá-și bate joc de vijelie!

Din an in an inse mereu slábeșce,
Se clátiná din ce in ce mai tare
Și intr'o di c'un vuet surd, in mare
Se surpá stánca și se práváleșce!

Așá durerea 'n inima omenescá
Mereu cu sbiciul ei de foc loveșce,
Dar inima se luptá nici cá-i pasá!

Cu vremea inse forțele o lasá.
Durerea-o sfarmá, și atunci slábeșce
Și cade 'ntr'un mormént să s'odihnescá!

EMILIU SABO.

Acul.

De Max Rochambeau.

I

Se da in ziua aceea o serată la dl Desmazières, unul din cei mai bogáti industriași din regiunea din Centru, și tot orașul N... unde se petrece istorisirea acésta, vorbiá de ea de mai bine de cincisprezece zile.

Cáci nu erá vorba numai d'un bal simplu; trebuia să se jóce la dl Desmazières comedia societății; se pretindea chiar cá o să jóce câteva scene din repertoriul cel mare; se citá „Cásătoria lui Figaro“, și se spunea de ce fusese alésá piesa asta.

Se adaugá cá dna Desmazières nu vedea cu ochi buni serata acésta; dar cá plăcea bărbatului ei; acesta erá prea bun tatá, — cam slab póte, — ca să refuze ceva ficei lui.

Cáci, cu adevérat, dra Marta Desmazières alesese piesa neașteptată din care avea să se jóce câteva scene

și in cari ea trebuia să jöce chiar rolul Susanei, lo-godnica incântătoare a inginerului Figaro.

De ce alegerea acesta? De ce capriciul acesta pe dșóra Marta?

O s'o spunem in câteva cuvinte.

Marta Desmazières, anii trecuți, petrecuse câteva timp la Paris, la una din prietenele ei de pension, dra Mișelina de la Glandie; primise roluri in comedii și in proverbe cari se jöcă prin salönele parisiane și in cari prietena sa Mișelina se distingea mai mult.

Așá cá succesele acestea întörserá capul trei de la Glandie și o făcuserá să vré, cum au făcut multe femei din lumea mare, să-și schimbe numele, să rupá cu lumea ei și să se consacreze teatrului: scena o atrágea.

Marta Desmazières nu mergea așá de departe cu iubirea pentru teatru; totuș se gândia une-ori la cari-era strălucită, plină de aventuri și de triumfuri, care așteptá pe prietena ei.

Succesul pe care Mișelina il căpétase la concursul de la conservator, o ameșise. Dra de la Glandie fusese admirabilá intr'o scená din „Cásatoria lui Figaro“. In-torcându-se la N... , Marta Desmazières hotárise să jöce scena acesta in prima serată de ierná ce o va da părinții sei.

— La urma urmei, đisese dl Desmazières, e vorba de repertoriul clasic, și acesta prețuește mai mult ca piesele moderne.

II

Dar nu erá totá lumea de părerea acesta in oraș in care distracțiunile parisiane nu sânt totdeauna jude-cate cu favóre; familia Desmazières erá tráncănitá, și mai ales Marta, cáreia i se invidia, — s'o spunem, — averea, farmecul și frumusețea.

Cáci erá cu adevérat, fermecătoare. Nu i se putea tágádui grația-i perfectá. S'ar fi đis cá tóte đinele se plecaserá pe légánul ei ca să-i dea fiecare cáte un dar și s'o inzestrezze cu calitățile cele mai strălucite. În-telegeți dar cá nu-i lipsiau admiratorii. Cățiva din cei mai indrásneți îi ceruserá mâna, dar până acum nimic nu arátá cá ea vré să se gândescá la căsătorie.

Printre aceia, cari n'ar fi indrásnit să ridice ochii până la ea, se aflá tinerul doctor Paul Raymond, care venise de câteva timp să se așede la N...

Sosise pe basa unor informațiuni seriöse. Negre-șit, erá chemat, după multá muncá, ani mulți de practică, să-și creeze o situațiune in oraș.

Până atunci, averea lui erá slabá și debuturile in tóte părțile sânt ingrate.

Paul Raymond nu uitá, in primele luni de locu-ință la N... să-și respándescá tesa care erá fórté in-semnatá, nu neglijiá nici pe dl Desmazières și intrá ast-fel in relațiuni de societate cu densusul.

Doctorul Paul Raymond se aflá dar printre in-vitații din séra de care se vorbeá atât și erá fericit in sine cá o să vedá pe rápitórea Susana — dra Marta Desmazières — plină de veselie și de spirit in plăcutul costum al subretelor din secolul XVIII.

Intradevér costumul acesta măria frumusețea ti-nerei fete; când apărú, fu un murmur de admirațiune și Paul Raymond fu entusiasmat in fundul inimei.

Dar piesa lui Beaumarchais, inceputá in mijlocul zimbetelor, trebuia să se stérșescá intr'un chip tragic.

Se șcie cá, in „Cásatoria lui Figaro“, scena acesta cu totul incântătoare, in care Susana, pentru trebuințele

intrigei, schimbá pe tinerul Chéruben de haine. Il im-bracă c'un costum femeesc pe care-l agață repede cu ace de gámálie. Și in vremea asta Susana trebuie să cante, cu acele in dinți:

Te întörce cum îți đic,
Jean de Lyra, drag amic

Dra Marta d'abia sférși distilul acesta naiv, și scóse un țipet sfășietor: inghițișe unul din acele ce ține-a intre dinți.

— Un medic!

Nu fu decát un țipet, un flor de grözá in totá sala.

Dna Desmazières, leșinatá, fu dusá in odaia ei; tatál, tremurând, căutá pe Paul Raymond, dar tinerul doctor erá deja pe scená.

Alergase la primul țipet. Indatá trimiserá după cutia cu instrumente.

Tótá lumea erá ingrozită.

Indatá ce sosi cutia, Marta, ședénd pe sofa, se gáti cu curaj de operație, — care trebuia să fie din cele mai simple, asigurá doctorul.

Intr'adevér, Paul Raymond găsi indatá la intrarea esofagului acul perfid; il inhăță cu cleșcele seu delicat și-l scóse.

— S'a făcut și iată vinovatul! đise el zimbind și arátând acul; n'avé nici o grije, domnișórá!

Tóte persónele suspinará ușurate.

Cát despre Marta Desmazières, nu voi ca inciden-tul acesta să deranjeze serata, și ținú să urmezze scena așá de supérátor intreruptá.

Numai cerú să nu se strige: „Bis!“

III

Din điuva acesta, inse, ideile Martei in privința teatrului și a comediei de salon párrurá cá se schimbá; nu de témá cá o să i se întemple iar vr'un accident ca cel întemplat, ci pentru cá vederile ei se schimba-será cu totul.

Se atribuia in oraș transformarea trei Martei lui Paul Raymond, care de sigur erá un medic bun și mai fericit ca Bartholo din „Cásatoria lui Figaro“.

Intr'adevér, incidentul acesta pe care dênsele il istorisiserá și-l comentaserá cu laude, operațiunea acesta isbutită in mijlocui unei serate strălucite, tinera fatá scápatá de el, tóte aceste impregiurări făcurá pe doc-torul Raymond cunoscut. Ajunse in curénd la modá; familiile cele mai bune vorá să-l aibá de medic. Nu se vorbeá decát de doctorul Raymond, și de consul-tățiile lui dibace; faima îi creșcea đilnic.

Succesul acesta il incurajá să se declare dlui Des-mazières; și peste câteva timp, Marta anunță prietenei sale Mișelina de la Glandie, căsătorie ei cu doctorul Paul Raymond.

~~~~~

Acel care suflá in foc, se espune a fi fript de scánței.

Guy de Maupassant.

*

Astáđi tótá lumea e condamnatá să mérégá ina-inte, séu să morá. Acel care se oprește e pierdut.

J. Simon.

*

Cáti fericiți s'ar puté face cu fericirea ce se pierde in acestá lume!

Ducele Lévis.

Nici o faptă fără plată.

Cocóna Zinca, o femeie de vre-o cinci-deci de ani, năltă cu ochi verzi, cu părul bălan, avea în totdeauna o înfățișare blândă și duioasă. De când murise bărbatu-seu, umblă vecinic cernită: se luase din dragoste și decă mai trăia ași, trăia numai de dragostea lui Iorgu. Acest tiner eră acuma de vre-o doue-deci de ani, cu ochi negri ca ai tătâne-seu, iar cu părul și fața bălăi ca maică-sa.

Și mai eri îi par cocónei Zincăi, anii, când eră micuș, drăgușul, cu părul galben, cu ochi mari și negri, năltuș și subțirel. Cine-l vedea remănea cu ochii după el: „Ce drăguș băiat! Pecat că nu-i fată!” erau cele din urmă cuvinte ale trecătorilor. Casa întregă eră plină de viață, de zburdălniciile lui. Noptea dór de se liniștia cu toșii! Ce necasuri n'avea de tras bietul motan! Când dormia mai dulce, când torcea mai du-ios, atunci bebé avea gust de joc. Numai códa și urechile motanului șcieau cât plătia voioșia lui bebé. Dar când toși din casă ascultă și se supun micușului, apoi motanul eră să se răsvrătescă?

Dar vremea, druméța vreme, vecinic tot călétóre, pentru care popas n'a fost, nu este și nu va fi nici odată, a trecut și cu ea bebé s'a făcut mare; acum se roșeșce când mamă-sa îl sárutá. Dragostea de mamă, așá de mare atunci, a tot scáđut; din ea a mai rémas numai nemicul amintirei! În inima lui acum alte nă-suinți, alte idei, se invălmășeză; șciința, cultura, a să-pat prăpastic între fiu și mamă. Nu mai e bebé, dră-gușul care ascultá poveștile cu ține și se mirá cum le póte maică-sa spune așá de frumos. Acum e mare, e invéțat, șcie atâtea lucruri, mă-sa nu-l mai înțelege! Când eră micuș, desmierdatul ei eră pentru densusul culmea fericirei: acuma o singurá sárutare e pentru mă-sa un hatir!

Au trecut ani, veselie casei s'a dus. Iorgu e frumos și cuminte; vorbeșce o vorbă doue cu maică-sa și atáta tot; pare că n'a mai fost zburdălnicul de altá datá. Une-ori maică-sa îl priveșce, oftéză, neputénd citi viitorul.

***

— Of, lumea e rea, drăgușule, țice ea adesea, pazeșce-te de bărbați și de femei, is mai degrabă duș-mani decát prieteni. Și mai ales femeile, nu te increde; ele-s nenorocirea băeșilor buni; pe șmecheri nu-i pot înșelá.

— Prost me mai cređi, mamă.

— Nu, drăgușule, prost nu te cred; dimpotrivá te cred cel mai deștept; dar șciu un lucru; copiii la vârsta vóstrá uitá că mama e singurul prieten, care îi póte da un sfát bun, care nu cautá să-l înșele. Uit'te: ce interes am eu, de la tine n'áștept nimic pentru decát fericirea ta. Și veđi, te duci între streini, fără să te gándești că viața mea, mângáierea mea, lumina ochilor mei tu ești! Să nu uiți în fericiri nici în nefericiri că ai o mamă.

— Ei! ce mai logos! dór nu plec de veci!

— Nu pleci de veci! Decát să îți minte: copiii uitá lesne de părinți, nu părinții de copii. Dar încă eu care te am numai pe tine!

— De, mamă, așá-i dat; trebuie să te áștepti la

tot soiul de suferinți. Eu inse n'am să-ți fac nici un neajuns; mai degrabă me omor.

— Ei, veđi cum vorbești? Ce neajuns poți să-mi faci mai mare decát să nu mai fii, să nu te mai am nici pe tine! Erai mic și la cea mai mică bółă nu dormiam, nu mánecam, mi s'ar fi părut că te pierd, decát nu te-aș fi priveghiat minut cu minut. E lucru fireșce: ochii mamei să-i închidá copilul. Vai de mama căreia i se întemplá altfel!...

— Ce idei negre îți vin prin cap! Uit'te eu sânt voinic, vesel ca în totdeauna. Ce te temi?

— Me tem de multe și de tóte Tu pleci în văl-mășagul unui oraș mare, tu, băiat tiner, aprópe copil. Multe ispite vor să-ți ație calea: femei viclene vor să te smoméscă, petrecerile și desfréul se deslântúesc, ademenind tineritul lacom. Câte nenorociri nu urméză din necumpétarea purtárilor!

— E inședar mamá! Tóte aceste molifte nu folosesc nimic. Ași sântem împinși într'o viață socialá nefiréscă, se póte țice că sântem ca la un rėșboiu: unii cad, alții remán... N'ai în cotro, s'a trecut vre-mea când flácăul se insurá de tiner, trăind ca și tatá-seu și bunicá-sa. Ași, eu, și 90 la sutá ca mine, trebuie să trăim burlaci de óre-ce n'avem cu ce ținé o familie.

— Nu mai ești, Iorgule, copil și pot să-ți vorbeșce deslușit. Ai nimerit bine ce voiam să-ți spun. Viața ta de burlac me ingrigeșce. Trecut de 20 de ani, ce drum vei apucá, ce-ți păstréză óre sórta? Cu cât me gándesc mai mult, cu atáta mai mult améșec.

— La asemenea lucruri, e de prisos ori-ce gándire.

— Veđi? Faci reu că nu te gándești! Eu, nu-s invéțatá, dar ved că ași, voi, áștia tineri, gándiți prea puțin. Se vede unde invéțați prea mult. Nu voi uitá nici odatá vorba tatei, Dđeu să-l ierte: „Dă-mi Dómné o mână de invéțaturá și un car de minte”. Eu, după capul meu tot a-ș crede că băeșii sânt mai fericiti, decát ar căutá ca indatá ce au bucatá de pâne, s'o impartá cu femeea și coplii, decát să se amestece în gló-dul prostituției. La urmă nu șciu eu singurá ce să-ți spun, nu ve înțeleg, nu ve pricep; un lucru inse șciu: nici o faptá fără platá.

— Hei, mamă, chestia asta nu se deslégá așá ușor, vor trece încă mulți ani până ce va fi ceva așá cum voiești dta, mamá!

— Atunci: Dđeu cu voi! Nu șciu la ce ve mai slugeșce atáta carte, decát nici măcar nu puteți fi ómeni de trebá.

***

Trecuserá vre-o cinci ani de când se petrecuse vorba de mai sus între mamá și fiu.

Ea îmbétránise tot mai mult pe țice mergea; el se făcuse tot mai frumos și mai cuminte. Din când în când căle o scrisóre scurtá către mă-sa, de câteva ori fusese bolnav în spital, dar máne-se nu-i scrisese fireșce nimic. Ea aflá numai de la nepótá-sa. Iorgu avea de dat licența 'n drept, pe care tot o amáná, se cam lenevise de o bucatá de vreme, trăia din o slujbá la minister, invéță pe gust și petrecea pe nerésuflete.

Într'o buná diminéță primí cocóna Zinca o scrisóre de la nepótá-sa, că Iorgu e greu bolnav la doctorul Sușu, că să nu se sparie de óre-ce turburarea minței e venitá din priceina unei boli lumești, veche, ne-ingrigitá serios.

Cocóna Zinca a leșinat. La dēnsa leșinul eră ușor, căci avea o bółă de inimá. Când s'a trezit, oftánd a țis: „I-am spus că nici o faptá fără platá!”

SOFIA NÁDEJDE.

Ilustrațiunile din nr. acesta.

Salinele de la Slănic. În fruntea numărului prezintă publicăm a doua ilustrațiune despre salinile de la Slănic. Această ne înfățișează lucrările, mașinile, luminarea și construcțiunile mecanice care se întrebuintează la exploatarea sării.

Zoe. Pictorii au și ei caprițiile lor. Fac niște portrete ideale și le dau nume. Cel ce a creat portretul acesta, i-a dat numele „Zoe”. De sigur, nu fără cauză. O fi trăind undeva acea — Zoe.

LITERATURĂ ȘI ARTE.

Știri literare și artistice. Dl. Const. de Stamati-Ciurea a scos de sub tipar un nou volum, intitulat: „Caleidoscop literar” fantasii, suveniruri și episoade. — *Expoziția operilor artiștilor în viață* se va deschide la București în Ateneul Român la 113 maiu. — *Archievele At. M. Craioveanu*, directorul internatului de teologie din București, a tipărit o lucrare intitulată „Manual de teologia morală”, curs pe care-l predă la facultatea de teologie. — *Dl. Teodor Crivăț*, directorul învățământului secundar din ministerul instrucțiunii publice din București, a scos dăilele aceste de sub tipar o lucrare intitulată: „Incercare asupra postulatului lui Euclide”. — *Dl. N. A. Alecsandri*, director al prefecturii județului Iași, a dat la lumină „Statistica României, de la unirea principatelor până în prezent”. — *Dl. G. Chiru* a publicat la București partea a doua din „Vitejiile lui Napoleon Bonaparte”.

Amintiri istorice. Dl. Nicolae Kretzulescu, venerabilul president al Academiei Române, a publicat la București, sub titlul acesta, o broșură care cuprinde amintirile sale începând de-acum 60—65 de ani. Epoca de la care încep amintirile, este epoca ocupației țării de armatele rusești la 1828 și a resboiului în contra Turciei; se încheie apoi la revoluția din 1848. Autorul care însuși a luat parte activă la multe din acțiunile naționale ale timpului, descrie cu multă tragere de inimă peripețiile mișcărilor. Păcat că amintirile sunt prea scurte; de aceea dorim ca octogenarul nostru luptător al culturii naționale să revină și să le mai completeze cu amănunțimi interesante, de care de sigur va fi având multe.

Scrisori și Vorbiri. culese apoi direse, de dr. Giorgiu Popa. O alta broșură, a apărut de curând la Arad. Cuprinsul este o polemică relativă la viața bisericească și școlară a diecesei Aradului, în care nu ne mestecăm. Regretăm înse, că atâta erudițiune, câtă se reflectează de pe paginile acestei broșuri, se perde în niște polemice personale, în loc de a produce lucrări de valoare mai generală. Prețul 1 fl.

O carte unghurească. În primăvera acesta a apărut în Oradea-mare o carte unghurească, intitulată „Amintiri din Turcia”, în care autorul dl. Lakos Lajos, făcând istoricul resboiului ruso-româno-turcesc, scrie cu cea mai caldă simpatie despre eroismul armatei române și are un articol ce poartă chiar titlul „România ca salvătoarea armatei rusești”. Dl. Lakos a trăit mai mulți ani în România, a făcut parte din legiunea polonă, care a luptat alături de turcii, deci are totă competența.

Familii nobile române. Opul „Date istorice privitoare la familiile nobile române”, Tom I și II, de

Ioan cav. de Pușcariu, apărut sub auspiciile „Asociațiunii transilvane pentru literatura română și cultura poporului român”, se poate procura direct dela biroul Asociațiunii (Nagy-Szeben, Mühlgrasse 8), de la toate librăriile noastre și dela librăria N. Ciureu din Brașov, cu următoarele prețuri: Tom. I (separat) 2 fl. Tom. II (separat) 4 fl., ambele tomuri deodată cu 5 fl. v. a. Sibiu, 18 aprilie 1895. Biroul Asociațiunii.

Dicționar româno-francez. Dl. Frederic Damé, sub-directorul învățământului primar din ministerul instrucțiunii publice al României, a prezentat dlui ministru Take Ionescu manuscriptul părții finale a dicționarului româno-francez. E de notat că dl. Damé a terminat importanta sa lucrare chiar la timpul fiesat de minister.

TEATRU ȘI MUSICĂ.

Societatea pentru fond de teatru român. Fruștații românilor din Brașov s'au întrunit dăilele trecute la o conferință, în care au decis să invite Societatea pentru fond de teatru român să-și țină adunarea generală din anul acesta acolo. S'a și ales un comitet arangiator de 15 persoane, care va comunica comitetului Societății acesta dorință și va face pregătirile pentru ca adunarea să aibă un succes vrednic de orașul în care se va ținé.

Teatrul Național din București. O revistă care stă aproape de teatru, „Biblioteca Familiei” scrie următoarele: „Sântem în plină epidemie de beneficiuri. Bine și reu. Bine, pentru că direcțiunea generală a teatrelor s'a gândit să dea o compensație artiștilor cari până la deschiderea viitoare stagiuni rămân aproape lipsiți de mijlocele de existență; reu, pentru că prin această grămădire de beneficiuri, amatorii de teatru sânt luați cu asalt de toți beneficienții, cari se concurează unul pe altul, jignindu-se între ei, fără să vré; căci publicul incuragiat fiind foarte restrins, fiecare beneficent se adresează cam la aceleași persoane, și — drept vorbind — devine plictisitor lucru, ori câtă rivnă de teatru ar avé cineva, să stea curs de 3 săptămâni vecinic cu mâna în busunar!... Seria asta nesfârșită de beneficiuri, degenerază într'o adevărată cerșetorie. După cum am mai vorbit și în alte numere, bine ar fi decă séu direcția teatrelor séu ministrul cultelor și Instrucțiunii publice, ar găsi o soluție să asigure existența actorilor și pe timp de veră. Fie prin menținerea societății dramatice, sporindu-i-se subvenția, fie prin desființarea acestei societăți, și să se exploateze teatrul de către minister, angajându-se artiștii anual, cu o lăfă lunară egală și suficientă, ori cum ar fi numai să se pună odată capăt acestei stări de lucruri care devine din ce în ce mai nesuferită și compromițătoare. Nesuferită și pentru actori și pentru public; compromițătoare pentru prestigiul artistic, prestigiu la care ar trebui să ne gândim serios, și să căutăm toate mijlocele posibile spre a-l ridică la un nivel mai demn de sacrificiile prin cari trece muncitorul intelectual: actorul!...” — Noi sântem de părerea, că singura soluțiune este ca ministerul să desființeze societatea dramatică și să angajeze pe artiști cu lăfă fiesă lunară.

Un concert la Călărași. La 8|20 aprilie s'a dat la Călărași, în România, un concert în salonul de recepțiune al gimnasiului, pentru folosul elevilor săraci și al esternatului de fete, sub patronagiul dămei Elisa Alecs. Vavlam. La acest concert a luat parte și com-

patriota noastră dna Nelli Cornea, care a cântat piesa de concert Faust valse de Liszt și, la cerere generală, compoziția sa „Rhapsodie Roumaine“. Comitetul aranjator i-a oferit un buchet, iar oficerii garnisónei un coșuleț cu flori. După concert a urmat bal.

Serată teatrală în Giroda. Tinerimea română gr. or. din Giroda comitatul Timișorii, va aranja în ziua de St. George, duminică la 5 maiu, un concert însoțit de o reprezentație teatrală. Se vor cânta mai multe cvartete și se va juca piesa „Nunta țerănescă“ de V. Alecsandri. Apoi va urma dansul în care coriștii vor executa Călușerul și Bătuta.

BISERICĂ și ȘCOLĂ.

Instalarea In. Pr. SSale mitropolitului Mihályi se va face în luna această Ziua încă nu este ficsată, dar pregătirile la Blaș au și început și se fac cu mare zel. Vicarul capitular, Rds. D. I. M. Moldovan a îndreptat un cercular către întreg clerul și poporul archidieceșan, aducându-i la cunoștință, că noul arhiepiscop și mitropolit, Pr. SSa dl dr. Victor Mihályi, întărit de Majestatea Sa, a depus jurământul în mâinile monarcului la 7 februarie, iar Papa Leon XIII l'a preconisat în consistoriul secret de la 18 martie. Deci, ne mai lipsind nimica, pentru ca să pótă fi introdus canonicese în scaunul seu mitropolitan, dispune ca ori unde la cultul divin trebuie să se amintescă după ritul bisericeii numele episcopului diecesan, de aici înainte să se amintescă Pr. SSa arhiepiscopul și mitropolitul Victor.

O nouă fundațiune bisericească-școlară. Dl Daniil R. Cordescu, originar din comuna Foventea în comitatul Sibiiului, care a trăit mulți ani la București, unde a întemeiat și a condus timp de 40 de ani institutul „Lumina“, întorcându-se de nou în satul seu natal, unde vré să-și petrecă restul zilelor, a făcut în folosul bisericeii și școlei gr. or. române de acolo o fundațiune de 20.000 coróne, care va purtá numele de „Fundațiunea Daniil și Alexandrina R. Cordescu“. Dsa a făcut această cunoscută credincioșilor printr'un discurs ce a ținut în duminica Tomei, cu care ocaziune a citit și testamentul relativ la crearea acestei fundațiuni. Din venitul capitalului doué părți se vor da bisericeii, trei părți școlei, din o parte se vor cumpără cărți și alte obiecte la școlarii români mai săraci, din o parte se vor face doué parastase. Mai târziu, când capitalul va crește, se vor puté înființă și alte instituțiuni.

Archidieceșana Sibiiului. Sinodul bisericesc archidieceșan din Sibiiu a ales pe dl secretar consistorial dr. Remus Roșca profesor la gimnasiul archidieceșan; iar pe dl referent școlar Mateiu Voileanu l'a ales asesor ordinar în senatul bisericesc.

Starea școlilor în diecesana Aradului. Din rapórtel prezentate sinodului eparchial din Arad s'a constatat cu durere starea săracă în care se află o mulțime de școle, din cauza că satele în care se află sânt prea mici. Se ureă la 71 numărul comunelor bisericeșci, care nu sânt în stare să dea invetătorului léfa de 300 fl. statorită de lege. Aceste școli se află în propopiatele Lipovei, Belințului, Orădiu-mari 9, Tincei 5, Beliu 22, Beinș 19. Pentru aceste se va cere ajutor de la guvern.

Coruri vocale în bisericile din România. Pr. SSa episcopul Ieronim Ploștean din Roman a luat ini-

țiativa ca să se introducă în tóte comunele rurale din România coruri vocale compuse din elevi școlari. Într'un mare număr de comune din județul Ilfov s'au și introdus astfel de coruri; aceste cântă o liturgie scrisă pentru doué voci. Dl ministru de culte Tache Ionescu le-a aprobat.

Invetătorii gr. or. din despărțământul Făgărașului. Reuniunea invetătorilor români gr. or. din despărțământul Făgărașului ș-a ținut adunarea generală în comuna Toderița la 16|28 aprilie, sub presiul dlui Nicolae Aron, secretar dl I. Berescu. Pentru adunarea această invetătorii I. Ciungora, L. Sbrănciu, A. Opriș, V. Bărbat, I. Băicoiu s'au înscris cu prelegeri practice, iar L. Sbrănciu și I. Băicoiu cu declamațiuni.

C E E N O U ?

Hymen. Dl Ioan G. Babeș, șef-contabil la fabrica de postav Schesser-Rhein et. Comp. din Azuga, s'a logodit la 8|20 aprilie cu dșóra Alesandrina Jinga. — Dl Ilie Cismaș, subjude la judecătoria r. din Ciacova, la 22 aprilie n. s'a cununat cu dșóra Elena de Orbonaș, fiica dlui Iosif de Orbonaș, pretor cercual în Orăștie. — Dl Stefan Țarina și dșóra Elena Mader se vor cununá la 5 maiu n. în Oravița-română. — Dl colonel Mihail Capșa, prefectul poliției capitalei București, duminică séra ș-a serbat cununia cu dșóra Alexandrina Ralet. (Sântem rugați a rectificá logodna primă din nr. trecut, neavând nici o basă. Reprobăm cu tótă indignațiunea că se găsec persoane care-și permit a trimite la redacțiuni astfel de scornituri compromițetóre. Red.)

Curtea regală română la forturi. Joi la 13 25 aprilie regele și regina României, însoțiți pe principele moștenitor și urmași de dómnele de onóre și de adjutanții de serviciu, dimpreună cu dl general Poenar, ministrul de resbel, cu dómna și cu alți generali și ostași de frunte, au mers din București de au vizitat forturile Otopeni, Ștefanescu, Afumați, Popești și s'au oprit la Chitila, unde au luat dejunul; de aici regina cu dómnele sale de onóre s'au întors la București; iar regele și principele moștenitor, urmași de toți oficerii generali și superiori preșenți, s'au dus la fortul Otopeni, unde au asistat la o tragere a mai multor forturi, după care séra s'au întors la București.

Bal la generalul Manu în București. Marți, la 11|23 aprilie dl general Manu, președintele adunării deputaților României și dna Manu, au dat un bal strălucit la București. Regele și regina, dimpreună cu principele și principesa României au onorat balul acesta cu înalta lor presință, venind acolo la orele 10 și un pătrar séra. Înaltii óspeți au fost întimpinați la sosire, în sunetul imnului național, de dl general și de dna Manu cu familia, cari au oferit reginei și principesei moștenitóre câte un frumos buchet de flori; de dl Lascăr Catargiu ministrul președinte, și ceilalți miniștri cu dnele. După ce Majestatele Lor intrară în salóne, frumos împodobite cu verdéță și ghirlande de flori, și luminate cu lámpi electrice, unde au fost salutați cu respect și iubire de numeroșii invitați, a început danțul. Regele și regina binevoiră a convorbi, cu multă afabilitate, cu membrii familiei dlui general Manu și cu celelalte persoane până la orele 12 și jumătate, când s'au întors la palat; iar Altețele lor regale au mai ramas și au luat parte la diferite danțuri până la orele 5 dimineța.

Podul peste Dunăre în România, care va lega România proprie cu Dobrogea, se va inaugura la 6 iulie. Acest pod e construit după proiectul inginerului român dl A. Saligny, care e și director al lucrărilor de construcție. Podul va purta numele de „Podul regelui Carol I”. Iar ca inscripție: „Făcutu-s'a sub domnia regelui Carol I, 1890—1895”. Inscripțiunea podului e comandată în Franța a se face pe o placă de marmură și cu litere de bronz.

Emigrarea românilor din Cianad. Diarele anunță, că românii din comitatul Cianad, mai cu seamă muncitori, au început să emigreze în România. Emigranții se regrutăză din comunele Bătania, Genade și Tornia. Pân' acuma au trecut granița 15 familii. În România, ȕice-se, capătă case și pământ de la guvern.

Manevre în Ardeal Se scrie, că pe terenul dintre Huedin și Orăștia s'ar ține niște manevre mari, la care ar participa corpurile de armată din Timișoara și Sibiu, asistând ȕnsuș Majestatea Sa monarcul. În săptămâna trecută, șeful statului major br. Beck a studiat terenul spre a face raport suveranului.

Poporațiunea României. În luna lui decembrie 1894 s'a făcut în România numărătorea populațiunii din țară. Acum „Monitorul Oficial” publică rezultatul acestei lucrări. Din tabela populațiunii itregei țări reiese că totă România are o populațiune de 5.406.249 suflete, din care 2.739.043 bărbați și 2.667.206 femei. După religie, ortodocsi 2.513.500 bărbați și 2.435.918 femei; catolici, protestanți etc. 75.558 bărbați și 78.535 femei; mahomedani 22.941 bărbați și 20.169 femei; mosaici 118.685 bărbați și 124.540 femei; alte religii 8.359 bărbați și 8.044 femei. Știu a scrie și citi 511.328 bărbați și 175.558 femei; nu știu a scrie și a citi 2.227.715 bărbați și 2.491.648 femei. (Ce sdrobotore e statistica!) Iată și populațiunea unor orașe de frunte: București 232.109; Iași 66.224; Galați 57.459; Brăila 51.116; Craiova 38.690; Ploști 37.391; Botoșani 31.750; Bălad 22.110; Focșani 19.904; Buzeu 19.423; Tulcea 19.062; Turnu-Severin 16.370. Este caracteristic, că mai în tôte orașele numărul bărbaților este mai mare decât al femeilor.

Diare și reviste oprite. Ministeriul de interne al Ungariei a oprit intrarea în țară a următorelor diare din România: „Gazeta Poporului” și „Jurnalul Român”. A oprit și revistele „Vieta” a dlui Vlahuță și „Jiul” care ese la Tergul-Jiului, precum și piesa musicală „Marșul Ligei Române”.

Cât jertfesc ungarul pentru teatru. Din fundațiunea contelui Iosif Teleky și cont. Nádasdy se dau în fiecare an doue premii de câte o sută de galbeni pentru cea mai buă dramă și mai bună comedie. Din incidentul serbării milinare, direcțiunea Teatrului Național din Budapeșta va publică doue premii de câte 1000 de corone și anume pentru o piesă ocașională pentru mileneu și pentru o comedie de moravuri. Diarul „Fővárosi Lapok” a pus la dispoziție acelu teatru 1000 de corone ca premiu pentru cea mai bună dramă.

Hațegana, asociațiune de anticipațiune și credit din Hațeg, a ținut adunarea sa generală în luna trecută și a decis ca asociațiunea să se schimbe într'un institut de credit și economii pe acțiuni cu capital social de 40.000 fi., împărțit în 400 de acții à 100 fi. Statutele s'au și votat și astfel noul institut în scurtă vreme își va incepe activitatea.

Necrolog. Iosefina de Mocsonyi n. baronesă Brudern, vȕduva distinsului bărbat Antoniu de Mocsonyi, a încetat din viață la 26 aprilie în Verpelét, comitatul Heveș.

OGLINDA LUMEI.

Vasele române la inaugurarea canalului de Nord. În luna lui iunie se va face în Germania inaugurarea canalului de Nord, la care vor lua parte vasele tuturor puterilor. România a trimis la acea serbare vasele încruciașătorul „Elisabeta” și bricul „Mircea”. Din incidentul acesta, ministrul de externe al Germaniei a comunicat dlui Gr. I. Ghica, ministrul României la Berlin, că vasele române se vor bucura în porturile germane Wilhelmshaven și Kiel de cea mai amicală și favorabilă primire. Bricul „Mircea” este așteptat în ziua de 19 iunie n. pe Elba, spre a lua parte la inaugurarea canalului de Nord, pe când încruciașătorul „Elisabeta” se va afla în Kiel, la 17 sau 18 iunie, spre a se uni cu vasele de resbel ale celorlalte națiuni. Din Londra se telegrafiază, că escadra engleză din canalul Mâneei va invita pe colonelul Urseanu, comandantul încruciașătorului „Elisabeta” și al bricului „Mircea”, ca în trecerea sa spre Kiel să viziteze cu cele doue corăbii române portul de resboiu din Spithead.

Cinci milioane pentru un mormânt. Cât de mare e câte-odată desertațiunea omenescă, cât de mult egoismul pervesteșce simțimentul omenesc, se va vedea din povestirea faptului ce va urma. De curând în cimitirul Winchester din Massachusset s'a terminat un monument, pe mormântul unui bogătaș american, care a lăsat averea sa de 5 milioane franci disponând ca întrȕgă această avere să servescă la facerea mormântului seu și a monumentului de la mormânt. Acest monument, după spusele diarelor americane, întrece tôte monumentele de acest fel, care s'au vȕdut vrȕdată în lumea veche și modernă. Acest mormânt aparține cadavrului unui ȕre-care bogătaș Francis Hillier și a fost ridicat sub conducerea soției sale. Mormântul seu a fost transformat într'un magnific palat al morții, palat care nu costă mai puțin decât doue și jumătate milioane lei. Sierul sculptat în care zace cadavrul lui Hillier nu costă mai puțin de 250 mii lei. Un sieriu analog și de același preț, stă alături așteptând cadavrul dnei Hillier Mansoleul avȕnd o lungime de 100 picioare, lărgime de 60, iar înălțimea de 75, e coronat de un dom asemenea cu acele a moscheelor orientale și fațada e făcută în stil gotic. Un capitel masiv de aramă, cântărind 20 de tone, e de giur-impregiurul edificiului, avȕnd la cele 4 colțuri figuri masive tot de aramă. Ușa principală are o înălțime de 36 picioare. Tôte ușele sunt de fier lucrat și cu ornamente de aramă. Mănerle de la uși sunt tôte de aur masiv și fiecare mâner cântăreșce 4 livre. Lampa cea mare care arde în mausoleu costă 50 mii lei. Un păzitor de nôpte va veghea înăuntru pentru ca nu cumva cadavrul lui Hillier să fie deposedat de aceste bogății, de care a creșut să nu se despartă nici atunci când nu i vor mai fi de nici un folos.

Descoperirea Polului Nord. După diarele italiene, povesteșce „Figaro” secretul atât timp neviolat al Polului Nord ar fi fost în fine descoperit. Acestă fericire neașteptată, a cădut în mâna celebrului explorator norvegian Frithjof Nansen, acelaș care a traversat altă dată cu 7 ȕmeni pe niște skis — niște patine lungi de 3—4 metri — ghețarul, larg cât întreaga Franța, din interiorul Groenlandei. Pare că Frithjof Nansen, mai fericit decât căpitanul Hatterar din Jules Verne, a reușit în fine să atingă Polul Nord. El ar fi găsit aci, la o temperatură neașteptată de 2 grade de asupra lui zero, un lanț de munți pe vârful cărora s'a grăbit să

arboreze drapelul norvegian. Aşa spune depeşa primită acum câteva zile de principesa moştenitoare a Suediei şi Norvegiei, depeşa care a emoţionat întreaga Scandinavie. Sînt doi ani aprópe (de la 24 iunie 1893) de când Frithjof Nansen a plecat pe vaporul seu Fram („Inainte“) cu un echipagiu de tovaráşi indrásneţi şi entusiáşti. Mult timp nu sosise nici o şcire de la expediţia acésta şi incepuse sá se creáda cá se pierduse; din fericire nu a fost asá şi Frithjof Nansen pare a fi reuşit sá ducá la bun sfêrşit opera formidabilá care-i va rezervá un loc insemnat in istoria marilor explo- ratori.

Vêrsta Papilor. Şeful bisericei catolice, Leon XIII e actualmente de 86 de ani. Papii de la Roma mor, de obicei, la o vêrstá fórte inaintatá, dovédá urmátórele date: Grigorie XIV a murit in etate de 80 ani şi 8 luni; Grigorie XII, Calist II, Benedict XII in etate de cáte 81 de ani; Alexandru şi Pius VI la cáte 82 de ani; Grigorie XIII, Inocenţiu X, Benedict VII şi al XIV la cáte 83 de ani; Paul III la 84; Pius IX la 85 ani ca şi Clement II, Clement XI a atins vêrsta de 92 de ani şi Paul IV ales Papá pe cánd erá de 89 de ani, a ocupat tronul pontifical 5 ani de zile. Dintre Papii dinainte de 1378, Grigorie IX a murit in etate de 100 de ani.

Tenor şi suflor. Diarele italiene povestesc o in- tēmplare petrecutá la Spoleto, in timpul representaţi- unei operei Trovatore. Tenorul, care jucá pe Mauricio, fu apucat de-odatá in mijlocul scenei de frigurile ram- pei in mod atát de tare, incát remase in mijlocul ariei. Pausa ţinu un moment, d'odatá s'aude o voce sonorá care párea cá vine de sub pámēnt, şi cántá aria fórte corect şi sigur páná la cea din urmá notá. Publicul ascultá uimit, şi cánd aria fu terminatá, rēsunará aplause frenetice. D'odatá apare suflorul din lada sa şi mulţumeşce in drēpta şi stānga. Suflorul scápase situaţia.

Averea familiei Rhotschild. Dupá díarul francez „Signal“, averea familiei Rothschild se urcá acum la 10 miliarde de franci. Dintre aceştia linia Rothschild- lor din Franţa are un miliard. In anul 1875 familia nu avea nici jumétate din ccéstá sumá, deci averea Roth- schildilor francez, s'a dublat in timp de 20 ani. S'a calculat, cá decá páná la 1965 averea lor va creşce tot in acéstá mēsurá, atunci se va urcá la 3 miliarde, din ale cáror interese anuale ar puté sá tráiēscá toţi locu- itorii Franciei, 37 milióne la numer. Cum se şcie, in 1800 stráibunul Rothschildilor n'a avut nici o avere şi numai dupá lupta de la Waterloo a inceput sá se im- bogáţēscá. El a fost cel dintēi speculant, care, dupá cum se narézá, ascuns in apropierea cāmpului de res- boiu, aşteptá rezultatul luptei, şi indatá ce vēđu ar- mata francezá fugind, fugi cálare la Londra şi se fo- losi pe piaţa de bani de şcirea despre catastrofa lui Napoleon I, pe care numai el o şcica in acel mo- ment.

Cunóscerea orei dupá ochii pisiceii. Chinezii sáraci care nu-şi pot procurá un ciasornic, utilizēzá fórte bine ochiul pisiceii pentru cunóscerea orei. Ei au observat cá pupila ochiului pisiceii se subţięzá din ce in ce cu cáat mergem spre mieđuul zilei şi la ora 12 devine ca un fir de pēr perpendicular. De la 12 spre sērá se máreşce páná ajunge iarás rotundá. Avis celor fára ciasornic!

UMOR ŞI SATIRĂ.

Atunci... Un bácan vrea sá dea afará pe un bá- iat de curēnd bágat, dar care nu i se párea destul de deştept.

— Báete — ii díce el — nu faci de mine, nu te pricepi la negustorie. De cánd ai intrat aci, n'ai invē- ţat nimic.

— Cum nu, dle? Am invēţat cá 800 de grame fac 1 chilogram.

— Deu!

Apoi dupá câteva clipe de resgāndire bácanul díse:

— Atunci remái!

Cu neputinţă. Un doŃn, chel de tot, se aruncá la picioarele unei dómne spirituale şi, dupá ce i-a fá- cut declaraţie cáldurósá de dragoste, esclamá:

— Íţi jur cá pentru dta aş da viēta, aş face tot ce e cu neputinţă.

Ea, cu rēcélá:

— Ei bine, dá-mi o şuviţá din pērul dtale.

Şcie drumul. Cóna Zinca porunci alaltásērá fe- ciorului seu s'o insoţēscá páná la o prietená care sta in apropiere.

Pe drum, un beţiv se alégá de cóna Zinca. Spe- riatá, se întorče şi nu-ş vede feciorul. Alérgá dupá el şi-l găseşce vorbind cu o servitóre.

— Ce eşti nebun, Petre? Ńi-am spus sá vii dupá mine.

— Oh! cuconiţá, nu te supērá... Şciu şi eu drumul fórte bine.

Nevêsta (o femee fórte uritá.) — Ia ascultá, bár- bate, e un tinēr care se plimbá tótá ziua pe sub fe- restrele casei nóstre şi mi se pare cá face curte fetei. Lucrul ásta nu-mi place. Cum sá-l facem sá nu mai vie pe aici?

Bárbatul. — Uite, cum, pune-te tu, dragá, câteva zile de-a rēndul la ferēstrá şi o sá veđi.

Māngáerea vēduvei. O vēduvá tinerá se jeleşce pe mormēntul bárbatului seu necredincios in viēta.

— Numai atáta māngáere ími remâne, díce ea, cá şciu acuma unde-ţi petreci noţtile.

X. ajunge la teatru cam târđu.

— A inceput de mult? întrebá el pe portar.

— Da, s'a jucat deja un act.

— Da? Care?

Călindarul săptămânei.

D umineca slăbănogului, Kv. dela Ioan, c, 5, gl. 3, a inv. 4.				
Diua sept.	Calindarul vechiu	Călind. nou	Sórele.	
Duminecă	23 (+) St. Georgiu	5	Gothard	4 8/7 16
Luni	24 Mart. Sava şi Elisab.	6	Hermina	4 7 7 17
Marţi	25 † Ev Marcu	7	Stanislau	4 5 7 19
Mercuri	26 Sfântul Vasilie	8	Juvenal	4 3 7 21
Joi	27 S. Simeon fr. Dlui	9	Grigor. Naz.	4 1 7 22
Vineri	28 Cuv. Iason	10	Margarete	4 0 7 24
Sămbătă	29 Cuv. Memnon	11	Mamertus	358 7 25

Proprietar, redactor respunđător şi editor: **IOSIF VULCAN.**

Cu TIPARUL LUI IOSIF LÁNG IN ORADEA-MARE.